

การศึกษาคำสอนในพิธีกรรมมะมัวตกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัด
สุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
A Study of the Teachings in the Mamuat Ritual of the Thai-
Khmer Group in Surin Province that Relate to the Principles of
Buddhism

โยธธารา ศิริภาพระภากร^{1*} สุริยา คลังฤทธิ์² เกริกวุฒิ กันเที่ยง³ และน้ำฝน จันทรนวล⁴
Yasochara Siriphaprapagon^{1*}, Suriya Klangrit², Kroekwut Kanthiang³ and
Namfon Channual⁴

Received : January 11, 2024; Revised : October 15, 2024; Accepted : February 28, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาคำสอนในพิธีกรรมมะมัวต กลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา วัตถุประสงค์ในการศึกษา (1) เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมมะมัวต กลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ (2) เพื่อศึกษาคำสอนในพิธีกรรมมะมัวตที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีการสัมภาษณ์เจาะลึก การ

¹นักวิชาการอิสระ/รองผู้อำนวยการสำนักงานสำนักปฏิบัติธรรม วัดป่าโยธาประสิทธิ์ ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์; Independent academic / Deputy Director of the Dhamma Practice Office, Wat Pa Yotha Prasit, Nok Mueang Subdistrict, Mueang Surin District Surin Province, Thailand.

²นักวิชาการอิสระ บ้านศาลาสამัคคี ตำบลบ้านชบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์; Independent academic Ban Sala Samakkhi, Ban Chob Subdistrict, Sangkha District, Surin Province, Thailand.

³⁻⁴วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย; College of Industrial Technology and Management, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : yasocharar.s@gmail.com

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). A Study of the Teachings in the Mamuat Ritual of the Thai-Khmer Group in Surin Province that Relate to the Principles of Buddhism.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

สังเกตการณ์ การเข้าร่วมในพิธีกรรม พื้นที่วิจัยชุมชนบ้านศาลาสამัคคี ตำบลบ้านชบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มประชากรทั้งหมด 29 คน

ผลการวิจัย ความเชื่อและพิธีกรรมมะมัวตกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร มีคติความเชื่อในอำนาจดวงวิญญาณ และการให้คุณและโทษ องค์รวมของพิธีกรรมจะมี รูปแบบ ขั้นตอน จะมีอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มชาวไทยเขมร มีการรักษาสืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น พิธีกรรมมีบทบาทต่อการบำบัดรักษาผู้เจ็บป่วย และการทำนายเหตุการณ์ เป็นต้น ด้านคำสอนในพิธีกรรมมะมัวตที่สัมพันธ์กับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา จากการวิเคราะห์คำสอน ที่ปรากฏในพิธีกรรมมะมัวต ได้พบคำสอน ดังนี้ (1) บุญกิริยาวัตถุ การทำทาน, การรักษาศีล, การสวดมนต์ ที่ปรากฏในตัวผู้นำพิธีกรรมที่เป็นการกระทำและข้อปฏิบัติด้วย (2) ความกตัญญูกตเวที ที่ปรากฏในตัวผู้นำพิธีกรรม และผู้ร่วมประกอบพิธีเป็นข้อปฏิบัติระหว่างผู้นำ-ผู้ร่วม จะแสดงออกในพิธีกรรมและการระลึกถึงคุณงามความดี (3) การบูชา ที่ปรากฏในตัวผู้นำพิธีกรรมและผู้ร่วมประกอบพิธีเป็นข้อปฏิบัติระหว่างผู้นำ-ผู้ร่วม จะแสดงออกในพิธีกรรมและเคารพบูชาต่อดวงวิญญาณ (4) หลักไตรลักษณ์ ให้ความหมายถึงกฎของลักษณะ 3 ประการ หมายถึงข้อกำหนด สิ่งที่มีประจำอยู่ในตัวของสิ่งขารทั้งปวง 3 อย่าง คือ 4.1 อนิจจตา (อนิจจลักษณะ) 4.2 ทุกขตา (ทุกขลักษณะ) 4.3 อนัตตตา (อนัตตลักษณะ)

คำสำคัญ (Keywords) : คำสอนในพิธีกรรมมะมัวต, พระพุทธศาสนา, ชาวไทยเชื้อสายเขมร

Abstract

Study of the teachings in the Mamuat ritual, a group of Thai-Khmer people in Surin Province, which are related to Buddhist principles The objectives of the study (1) to study the beliefs and Mamuat rituals of Thai-Khmer people in Surin Province (2) to study the teachings in the Mamuat rituals that are related to Buddhist principles. This is a qualitative research with in-depth interviews, observation, and participation in the rituals. The research area is Ban Sala Samakkhi Community, Ban Chob Subdistrict, Sangkha District, Surin Province. The total population is 29 people.

The beliefs and Mamuat rituals of Thai-Khmer people have a belief in the power of spirits and giving good and bad things. The overall ritual will have a form, steps, and identity specific to the Thai-Khmer group. It has been preserved and

Citation : โยโสธรา ศิริภาประภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกริกฤดี กันเที่ยง และน้ำฝน จันทร์นวล. (2568). การศึกษาคำสอนใน

พิธีกรรมมะมัวตกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

passed down from generation to generation. The ritual plays a role in treating the sick and predicting events, etc. Regarding the teachings in the Mamuat rituals that are related to Buddhist principles, from the analysis of the teachings that appear in the Mamuat ritual, the following teachings were found: (1) Meritorious deeds, making merit, keeping the precepts, and chanting, which are seen in the ritual leader as actions and practices. (2) Gratitude (3) Worship, which appears in the ritual leader and participants, is a practice between the leader and participants. It is expressed in the ritual and the remembrance of good deeds. (4) The principle of three characteristics means the rule of three characteristics, which means the conditions, things that are inherent in all three aggregates: 4.1 Anicca (impermanence), 4.2. Dukkha (suffering characteristics), 4.3 Anatta (non-self characteristics).

Keywords : Teachings in the Mamuat Ritual, Buddhism, Khmer Thais

บทนำ (Introduction)

บริบทพื้นที่ของประเทศไทยมีกลุ่มชนหลายกลุ่มที่อยู่ร่วมกันโดยแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมจะเห็นได้ในเรื่องของวิถีชีวิต ประกอบด้วยประเพณีต่างๆ ภาษา การแต่งกาย อาหารการกิน ความเชื่อทางศาสนาหรือลัทธิที่มีลักษณะเฉพาะ วัฒนธรรมสามารถใช้เป็นตัวกำหนดในการแบ่งกลุ่มชาติพันธุ์ใหญ่ๆ ได้อีกทางหนึ่ง โดยเฉพาะในประเทศไทยจะประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ใหญ่ๆ เช่น ไทยลาว ไทยเขมร ไทยกูย ทั้งนี้ในแต่ละภาคก็มีกลุ่มชาติพันธุ์ย่อยอีกจำนวนมาก โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่มากที่สุดในประเทศไทย (ประทีป แชรรัมย์, 2535:1) กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ของประเทศไทย เรียกชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า “เขมรสูง” อาศัยอยู่มากในจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ทั้ง 3 จังหวัดนี้มีพื้นที่บางส่วนติดต่อกับประเทศกัมพูชา นอกจากนี้ยังพบว่า มีผู้พูดภาษาเขมรกระจัดกระจายอยู่อีกหลายจังหวัด เช่น ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี มหาสารคาม ร้อยเอ็ด นครราชสีมา ยโสธร ซึ่งเกิดจากการอพยพเคลื่อนย้ายที่อยู่อาศัยไปทำมาหากินเป็นส่วนใหญ่ ในการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์นี้มีการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา เป็นลักษณะเฉพาะกลุ่มของตนเองโดยเฉพาะในด้านความเชื่อในเรื่องของไสยศาสตร์ เครื่องรางของขลัง

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). A Study of the Teachings in the

Mamuat Ritual of the Thai-Khmer Group in Surin Province that Relate to the Principles of Buddhism.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

การเสกเป่ายาสั่งและการประกอบพิธีกรรม เช่น พิธีกรรมมะมีวตเป็นพิธีกรรมตามความเชื่อของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมรซึ่งพิธีกรรมนี้เป็นพิธีกรรมการรักษาผู้เจ็บป่วย เป็นการรักษาตามฐานคติแบบพื้นบ้านที่มีการผสมผสานในเรื่องวิญญาณอำนาจเหนือธรรมชาติและเรื่องไสยศาสตร์ด้วย ด้วยวิธีการเข้าทรง มีขั้นตอนจะมีการรดน้ำมนต์ การรักษาด้วยคาถาอาคมและยาพื้นบ้านโดยหมอชาวบ้านที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ

ความเชื่อในเรื่องผีบรรพบุรุษ อำนาจเหนือธรรมชาติได้มีมาตั้งแต่สมัยโบราณมนุษย์สมัยนั้นมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย พึ่งพิงอาศัยและเกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่เป็นแม่น้ำ ภูเขา ทะเล และป่าไม้ซึ่งส่งผลให้มนุษย์มีความผูกพันกับธรรมชาติเป็นอย่างมาก (พระมหาวีระ สุขแสง,2550: 1) ด้วยเหตุนี้เองในสมัยโบราณมนุษย์จึงนับถือธรรมชาติ เช่น ภูเขา จอมปลวก ต้นไม้ใหญ่โดยยึดถือเป็นสิ่งที่พึ่ง (คณะกรรมการกองตำรา มหาภูมิราชวิทยาลัย,2527:169) ในระยะต่อมามนุษย์มีความเชื่อว่าทั้งคนและสิ่งอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตย่อมมีสิ่งที่ยังมองไม่เห็นรูปร่างสิ่งอยู่มนุษย์เรียกสิ่งนี้ว่า ผีวิญญาณ (พระมหาวีระ สุขแสง,2550: 2)นอกจากนี้มนุษย์ยังมีความเชื่ออีกว่ามีวิญญาณอีกประเภทหนึ่งที่มีฤทธิ์อำนาจเหนือกว่าภูตผีกว่าวิญญาณทั่วไปสามารถคลบนาดาลสิ่งต่างๆได้เรียกว่า เทวดา เมื่อมีความเชื่อเช่นนี้มนุษย์จึงต้องเอาใจภูตผีวิญญาณและเทวดา จึงต้องหาสิ่งที่วิญญาณเหล่านั้นชอบ แล้วนำไปเช่นสังเวทหรือเมื่อต้องการประสบผลสำเร็จตามที่ได้ต้องการก็จะนำอาหารและข้าวของต่างๆ ที่ตนได้บนบานไว้ขึ้นไปแก้บน นี่จึงนับได้ว่าเป็นต้นกำเนิดของการประกอบพิธีกรรมตามฐานคติความเชื่อดังที่ได้กล่าวมา การนับถือภูตผีวิญญาณและเทวดาของชาชนบทในสังคมไทยนั้นเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของผู้คนถือเป็นระบบความเชื่อหนึ่งที่หยั่งรากไว้อย่างเหนียวแน่นในสังคมที่แสดงออกถึงความเคารพ ความนอบน้อมที่ตนมีต่อภูตผีวิญญาณและเทวดา โดยเฉพาะในสังคมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเขตอีสานตอนใต้บริเวณแนวพรมแดนไทยกัมพูชา ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดสุรินทร์ พิธีกรรมความเชื่อหนึ่งของชาวไทยเขมรในบริเวณนี้ผสมกลมกลืนและถือปฏิบัติเหมือนกันและมีการสืบทอดกันมาหลายยุคหลายสมัย คือ “พิธีกรรมมะมีวต”

พิธีมะมีวต เป็นลักษณะของพิธีกรรมในการเข้าทรง หรือการสื่อสารดวงวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมรจัดพิธีกรรมขึ้นเพื่อการไหว้ครู เป็นการรักษาผู้ป่วยที่ไม่สามารถหาสาเหตุของการป่วยได้ซึ่งมักเชื่อกันว่าผู้ป่วยถูกคุณไสย ถูกกระทำจากอำนาจสิ่งเร้นลับ (สมมุติฐานเบื้องต้น) เชื่อว่ามีวิญญาณร้ายเข้าสิงร่วมทั้งเหตุการณ์อื่นๆ ที่ไม่สามารถอธิบายได้ หมู่ญาติพี่น้องของผู้ป่วยจะ

Citation : ยโสธารา ศิริภาประภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกริกวุฒิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทน์นวล. (2568). การศึกษาคำสอนใน

พิธีกรรมมะมีวตกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

เชษฐมธมมัต (คนทรง) มาทำการประกอบพิธีกรรมโงลมะมัต เพื่อเชื่อมต้อโลกของวิญญานอีกมิติ หนึ่งด้วยการเชษฐมธมมัตหรือเทวดามาเข้าทรงและพูดคุยผ่านร่างทรงเพื่อสอบถามถึงสาเหตุ แห่งการเจ็บป่วย ถามถึงสิ่งทีผู้ป่วยได้ทำการลวงเกินทังทีเจตนาและไม่เจตนาและถามถึงสิ่งทีภูตผี วิญญานและเทวดาต้องการ (พระมหาวิระ สุขแสวง, 2550 : 3) แต่ละครั้งทีมีพิธีกรรมเกิดขึ้นหมู่ ญาติพี่น้องตลอดจนมิตรสหายทีมาร่วมพิธีกรรมกันอย่งคับคั่งเพื่อให้กำลังใจและแสดงความเอื้อ ออาทรต้อกัน พิธีกรรมการทรงเจ้าเข้าผีจึงเป็นการเชื่อมต้อระหว่างความเชื่อแบบดั้งเดิมกับสมัยใหม่ ซึงแต่ก่อนเรื่องทรงเจ้าเข้าผีเป็นความเชื่อเฉพาะท้องถิ่น แต่ในยุคสมัยปัจจุบันผู้ทีมีความเชื่อได้มีการ พัฒนาขึ้นตามยุคสมัยเป็นส่วนหนึ่งของบริบทในความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนา (พระมหาทวิศักดิ์ ไครบุตร, 2544) คำสอนทางพระพุทธศาสนาถือว่าการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์เป็นทางทีจะพึงทำ ได้ด้วยความสามารถของตนพระพุทธองค์ทรงสอนให้มนุษย์ใช้ศรัทธาทีประกอบด้วยปัญญาเป็น เครื่องกำกับในเรื่องความเชื่อ โดยยึดหลักกาลามสูตรทรงให้ใช้เหตุผลพิจารณาในสิ่งต่าง ๆ ว่าสมควร เพียงใดทีจะเชื่อได้และให้เชื่อเรื่องกรรมเป็นสำคัญและพึงพระรัตนตรัยดีทีสุด เพราะเหตุใดความเชื่อ ในพิธีกรรมมะมัตนี้จึงยังปรากฏอยู่ทังทีชนบทนี้ได้หันมานับถือพระพุทธศาสนาหรือเป็นชาวพุทธ แล้วนั่นเอง ทังนี้ได้จัดให้ความเชื่อทางพระพุทธศาสนาของประชาชนในสังคมแบบชาวบ้าน เป็น ความเชื่อในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาผสมผสานกับลัทธิพราหมณ์และความเชื่อในเรื่องผี วิญญานเทวดา (วิญญานนิยม) ประชาชนไม่อาจแยกได้ว่าในส่วนใดเป็นคำสอนของพระพุทธศาสนา จริงและในส่วนใดทีเป็นความเชื่อในเรื่องผีสังเทวดาอันเป็นความเชื่อแบบดั้งเดิมรวมไปถึงการเช่น ไหว้บรรพบุรุษและการประกอบพิธีกรรมมะมัตในสภาพของสังคมและเศรษฐกิจทีเปลี่ยนแปลงไป ได้ทำให้ผู้คนจำนวนมากหาทางออกด้วยการพึ่งความเชื่อและทำตามความเชื่อในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การทรงเจ้าเข้าผีและความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ เครื่องรางของขลัง โดยเฉพาะการเข้าทรงใน ปัจจุบันนี้เป็นที่นิยมของคนในสังคมไทยและนับวันจะเพิ่มมากขึ้น ไม่เว้นแต่ในสังคม ชุมชน ชนชั้น กลางทีได้รับการศึกษา จนเกิดคำพูดว่า “ไม่เชื่ออย่าลบหลู่” ผู้ทีเข้าหาร่างทรงหรือผู้เป็นร่างทรงเอง เหล่านี้ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีปัญหาชีวิต ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ทำไมความเชื่อเหล่านี้กลับเป็นที่นิยมใน สังคมเป็นอย่งมาก ทังทีเป็นเมืองแห่งพระพุทธศาสนาตามความเห็นของ ทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวัดน์ ได้กล่าวว่ไสยศาสตร์เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมทีสะท้อนให้เห็นเรื่องของคนชั้น และสถานการณ์ ทางเศรษฐกิจของผู้คนได้เป็นอย่งดีโดยเฉพาะอย่งยิ่งในยามทีเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจความ

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). A Study of the Teachings in the

Mamuat Ritual of the Thai-Khmer Group in Surin Province that Relate to the Principles of Buddhism.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

เชื่อในเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติ วิญญาณ เทวดา เทพเจ้า เทพี และเรื่องไสยศาสตร์กลายเป็นความหวังของผู้คนที่ขาดที่พึ่งในยามประสบปัญหา (ทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวัดมน, 2553:10-106) การรักษาพยาบาลแบบพื้นบ้านที่รักษาด้วยยาสมุนไพร หรือด้วยการประกอบพิธีกรรมมะมีวัดในจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดบุรีรัมย์มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษเป็นส่วนใหญ่ ว่ามีส่วนกระทำให้เกิดความเจ็บป่วย หรือมีอันเป็นไปในรูปแบบที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาของการจัดประกอบพิธีกรรมมะมีวัด เพื่อหาสาเหตุที่เกิดขึ้น และหาทางแก้ไขตามคำแนะนำ ดังนั้นพิธีกรรมมะมีวัดจึงมีบทบาทที่สำคัญมากและกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมรโดยเฉพาะทางอีสานตอนใต้ในจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดบุรีรัมย์ ความเชื่อโดยส่วนมากจะให้ความสำคัญและมีความเชื่อถืออย่างมากในพิธีกรรมเข้าทรงมะมีวัดนี้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจที่จะศึกษาเนื่องจากความเชื่อและพิธีกรรมเหล่านี้ได้รับการสืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมรนี้ มีความเชื่อและพิธีกรรม มีหลักคำสอนแบบชาวบ้าน ที่มีความสัมพันธ์กับหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา พิธีกรรมมะมีวัดยังคงมีการประกอบพิธีกรรมและปฏิบัติสืบทอดจนมาถึงปัจจุบันนี้แต่ด้วยยุคสมัยในปัจจุบันนี้คนยุคใหม่ไม่ค่อยให้ความสำคัญว่าพิธีกรรมมะมีวัดนี้มีคุณค่าที่เป็นคำสอนที่ซ่อนในความเชื่อและพิธีกรรมนี้ หรืออาจมองไปว่าเป็นความเชื่อพิธีกรรมแบบดั้งเดิมที่มลายเมื่อปฏิบัติแล้วทำให้ไม่เกิดปัญหาหรืออาจมองไปว่าไม่มีคุณค่าใดเลย ไม่มีความสำคัญใดที่ควรที่จะรักษาสืบทอดเอาไว้ทำให้ผู้ได้รับการสืบทอด เช่นอาจารย์ผู้ได้รับการสืบทอดและผู้ที่ยังเชื่อในพิธีกรรมหรือยังมีความนับถือในพิธีกรรม ด้วยกลุ่มคนยุคใหม่ไม่ให้ความสำคัญก็อาจเกิดความเบื่อหน่ายไม่ต้องการที่จะสืบทอดต่อไปจึงอาจทำให้ความเชื่อและพิธีกรรมดังกล่าวนี้อาจสูญหายไปจากวัฒนธรรมที่ได้รักษาไว้มาจนอาจกลายเป็นความเชื่อพิธีกรรมที่ไม่ได้รับการสืบทอดหรือไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ลึกซึ้ง หรือเข้าใจความเชื่อพิธีกรรมมะมีวัดมีแนวคำสอนที่ปรากฏอยู่ในการประกอบพิธีกรรม มีแนวคำสอนที่อาจารย์ได้สั่งสอนศิษย์ หรือผู้ร่วมในพิธีกรรมตามแบบชาวบ้าน ด้วยแนวคำสอนแบบชาวบ้านที่ปรากฏในพิธีกรรมความเชื่อนี้เองที่มีความสอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนที่ปรากฏในพระพุทธศาสนา ซึ่งหลักธรรมคำสอนเหล่านั้นได้บ่งบอกถึง คุณธรรม จริยธรรม และคุณค่าในข้อปฏิบัติที่มีในพิธีกรรมมะมีวัดของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร ความสำคัญที่มีอยู่ในความเชื่อและพิธีกรรมนี้เองจึงเป็นสิ่งที่น่าวิเคราะห์อย่างยิ่งว่ามีหลักคำสอนที่ปรากฏในพิธีกรรมอย่างไร อะไรบ้าง เมื่อวิเคราะห์แล้วมีผลประโยชน์อย่างไร เพื่อให้ผู้ที่มาศึกษานั้นได้รู้และเข้าใจว่าความเชื่อพิธีกรรมมะมีวัดนี้มีคุณค่าทางคตินิยมคำสอนที่น่าศึกษา และน่าสืบทอดเพราะมีความเกี่ยวเนื่องกันในหลายมิติ หลายด้านที่อาจ

Citation : ยโสธรา ศิริภาพระภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกจิภูวดิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทร์นวล. (2568). การศึกษาคำสอนใน

พิธีกรรมมะมีวัดกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

ทำให้ผู้ที่มาศึกษาอาจได้ความรู้หรือมุมมองอีกมากมายหลายมิติทางความเชื่อพิธีกรรมมะมัวต และสิ่งที่ปรากฏในสิ่งเหล่านี้ไม่มากนักอยู่ที่ผู้วิจัยมีความต้องการในการทำวิจัยในเรื่องนี้

ความเชื่อและพิธีกรรมมะมัวตของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายเขมร

กลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร เป็นกลุ่มชนพื้นเมืองที่สำคัญกลุ่มหนึ่งในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ของประเทศไทยที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน กลุ่มชน มีการโยกย้ายถิ่นฐาน ด้วยเหตุผลทางการเมืองการปกครองและภัยธรรมชาติกับการแสวงหาความอุดมสมบูรณ์เพื่อการดำรงชีพ และได้รับอิทธิพลด้านความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์ (ฮินดู) เป็นระยะยาวนาน ในรัชกาลพระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 (พ.ศ.1545-1593) สมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 (พ.ศ. 1656-1690) และพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 (พ.ศ. 1724-1762) เป็นช่วงอิทธิพลทางการเมืองและวัฒนธรรมเขมรได้แพร่เข้าสู่บริเวณอีสานตอนล่างอย่างมากมาย ในช่วงเวลานี้ได้มีการก่อสร้างศาสนสถานขึ้นเป็นจำนวนมาก และน่าจะเป็นช่วงสำคัญช่วงหนึ่งที่มีการอพยพของชาวเขมรจากประเทศกัมพูชา โดยเฉพาะช่างฝีมือและแรงงานเขมรเข้าสู่ประเทศไทย (ศิริพร สุขเมธารัตน์,2553:400)

ความเชื่อและพัฒนาการ

พัฒนาการทางความเชื่อของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร มีการนับถือดวงวิญญาณที่เชื่อว่าสถิตตามธรรมชาติ ป่าเขา สายน้ำ อากาศ จอมปลวก ต้นไม้ใหญ่ เป็นต้น และมีคติความเชื่อว่าดวงวิญญาณเหล่านั้นมีอำนาจที่สามารถให้คุณและโทษแก่มนุษย์ได้ ได้แก่

1. ผีวิญญาณ ในบริบทพื้นที่ของจังหวัดสุรินทร์โดยมากเป็นชาวไทยเชื้อสายเขมร เดิมทีจะอาศัยอยู่ในเขตป่าดงซึ่งเรามักได้ยินคำเรียกชื่อของชาวเขมร (คแมร์) ไม่ว่าจะเขมรต่ำ เขมรสูงก็ตามว่าเป็นเขมรป่าดง เหตุเพราะชาวเขมรในอดีตจะอาศัยอยู่ตามป่าเขาเพราะเขตประเทศกัมพูชาและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ของประเทศไทย ถือว่าเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรป่าไม้เป็นจำนวนมาก ดังนั้น เมื่อต่างถิ่นผ่านมาเห็นการเป็นอยู่ของผู้คนในบริเวณนี้จึงมักเรียกชื่อตามสถานที่อยู่ว่า “เขมรป่าดง” (ศิริพร สุขเมธารัตน์, 2553: 372) เพราะการอาศัยป่าดงนี้เองเป็นเหตุให้กลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร มีความเชื่อเกี่ยวกับ ดวงวิญญาณ ความเชื่อท้องถิ่นโบราณ ความเชื่อเกี่ยวกับการเคารพบูชาผีบรรพบุรุษที่ต้องการประกอบพิธีเช่นไหว้ เป็นประจำทุกปี ทั้งนี้เพื่อความ เป็นสิริมงคลของครอบครัว ลูกหลาน

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). A Study of the Teachings in the

Mamuat Ritual of the Thai-Khmer Group in Surin Province that Relate to the Principles of Buddhism.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

2. คติพราหมณ์ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และพื้นที่เขตจังหวัดสุรินทร์ พบว่าความเชื่อและพิธี มีพัฒนาการรับมาจาก ศาสนาพราหมณ์ ฮินดู เนื่องจากในอดีตพื้นที่ จังหวัดสุรินทร์ และใกล้เคียงได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของกัมพูชา ที่มีการนับถือในศาสนาพราหมณ์ –ฮินดู มีความเชื่อว่า สรรพสิ่งทั้งหลายในโลกล้วนถูกสร้างขึ้นมาจากพระเจ้า คือพระพรหม เป็นผู้สร้างกษัตริย์พราหมณ์ แพทย์ ศูทร จากร่างกายของพระองค์และถือว่าพระพรหมเป็นผู้ที่สามารถให้คุณและให้โทษกับผู้คนในโลกที่พระองค์สร้างขึ้นได้และประการสำคัญของพราหมณ์ เชื่อว่าเหตุการณ์หรือสรรพสิ่งในโลกนี้ล้วนเป็นสิ่งที่เป็นไปตามลิขิตของพระพรหม การบูชาขัยญ มีมาแต่สมัยเริ่มมีมนุษยชาติ ถือเป็นสัญชาตญาณเดิมที่ฝังรากลึกลงในธรรมชาติของมนุษย์ เป็นพิธีกรรมการเช่นสรวงด้วยวิธีฆ่าสัตว์เพื่อบูชา การบูชาขัยญในสมัยโบราณ ได้ถูกถ่ายทอดกันมาเรื่อยๆ เป็นประเพณีนิยมสืบเนื่องกันมาช้านาน มนุษย์บูชาขัยญเพราะมีความเชื่อว่าเทพเจ้าจะประทานทั้งความสุข สมปรารถนา ความมีอายุยืนยาว เป็นต้น การบูชาขัยญส่วนใหญ่มักใช้ไฟประกอบพิธีบูชา (พระครูพุ่มสังฆการ,2545:215) จึงเรียกว่า การบูชาไฟ ถือว่าเป็นพิธีที่มีความขลังและศักดิ์สิทธิ์หากทำถูกต้องตามหลักการสามารถที่จะทำให้เทพเจ้าอำนวยผลสิ่งที่ตนปรารถนา

3. พระพุทธศาสนา พื้นที่ในเขตจังหวัดสุรินทร์ภายหลังจากเหตุพ้นจากอำนาจของขอมแล้วได้อยู่ภายใต้การปกครองของราชอาณาจักรไทย มีการนับถือพระพุทธศาสนาที่ได้นับถือ คือมีการปรับเปลี่ยนความเชื่อจากเดิมที่ปฏิบัติตามความเชื่อของพราหมณ์มาเป็นปฏิบัติตามแบบพุทธมากขึ้น โดยฐานคติคำสอนและคามเชื่อในเรื่อง ความเชื่อเรื่องกรรม เห็นว่าสรรพสัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของๆ ตน ใครทำกรรมใดไว้เป็นบุญ เป็นบาป จะต้องได้รับผลนั้น เราจะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนาไม่เห็นด้วยการบูชาขัยญตามคติของพราหมณ์เพราะเห็นว่าการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุด้วยการทำร้ายผู้อื่นถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์และเป็นการเบียดเบียนผู้อื่นให้เกิดความทุกข์ร้อน จากกรกล่าวมาเราจะพบว่า ตามกรอบแนวคิดของพระพุทธศาสนาเห็นว่าการทำพิธีกรรมทางศาสนาพราหมณ์ในพิธีกรรมบางอย่างเพื่อประกอบให้ตนเองด้วยการพลีชีพ ชีวิตของสัตว์อื่นเพื่อความผาสุกของตนเอง เป็นเรื่องเหลวไหลไม่ประกอบด้วยเหตุผล ต่อมาเมื่อความเชื่อทางพระพุทธศาสนาได้เผยแผ่เข้ามาสู่กลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมรได้นำเอาคำสอนทางพระพุทธศาสนามาประพฤติปฏิบัติตามและได้นำเอามาใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดความเชื่อใหม่เกี่ยวกับพื้นฐานความเชื่อเรื่องดวงชะตา เรื่องโชคลาภ เรื่องเคราะห์กรรม จากเดิมที่ว่ามาจากสาเหตุสิ่งภายนอก มา

เป็นความเชื่อที่ว่าโชคชะตาเคราะห์ร้าย เป็นผลมาจากการกระทำของตนเอง จากกรรมเก่าส่งผล การสร้างกรรมใหม่ที่เราก่อทำขึ้นมา (พระครูบhumสังฆการ,2545:227)

ความเชื่อของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร

ผู้วิจัยได้ศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร มีความเชื่อในเรื่อง อำนาจดวงวิญญาณและสิ่งเหนือธรรมชาติ มะมัวต เป็นภาษาถิ่น เป็นพิธีเพื่อการหาสาเหตุ ความเจ็บป่วย เพื่อการรักษา การเสี่ยงทาย ตลอดจนเพื่อการเซ่นไหว้ วาระช่วงชีวิตของชนกลุ่มนี้ มะมัวต เป็นความพิธีสื่อสารดวงวิญญาณ และการบำบัดรักษาด้วยดวงวิญญาณ การทำนายจากดวงวิญญาณ เป็นต้น

1. ด้านความเชื่อ ความเชื่อ (Belief) การยอมรับนับถือในหลักการอย่างใดอย่างหนึ่งในการสอนหรือในบุคคล การยึดถือในสิ่งที่เชื่อว่ามีอำนาจเหนือมนุษย์ ธรรมชาติของบุคคลกลุ่มชนหรือสังคม เช่น ชาวไทยเชื้อสายเขมร มีความเชื่อเกี่ยวกับผีวิญญาณ อีกความหมายหนึ่งคือความเชื่อ หมายถึง ทศนคติ (ความคิด) ของกลุ่มชนและผู้มารับบริการจากผู้ประกอบพิธีกรรมสื่อสารดวงวิญญาณ เป็นการที่ยอมรับและยึดถือสิ่งที่ ได้รู้ ได้เห็น โดยไม่ต้องการเหตุผลมาอธิบายและไม่จำเป็นต้องว่าสิ่งที่เชื่อนั้นจะมีหลักฐานหรือไม่มีหลักฐาน เป็นการยอมรับต่อพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริงและผู้มารับบริการจากร่างทรงในสังคมหนึ่งยอมรับและให้ความยำเกรง

1.2 ด้านพิธีกรรมและความหมาย

พิธีกรรม (Rite) คือ พฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความเชื่อของบุคคลในสังคม ที่แสดงออกในรูปแบบลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามจุดประสงค์ โดยแบ่งพิธีกรรมเกี่ยวกับชีวิตและพิธีกรรมที่เป็นมงคล พิธีกรรมที่เกี่ยวกับชีวิตจะเป็นพิธีกรรมที่มุ่งความเจริญรุ่งเรืองต่อชีวิตโดยตรง มุ่งที่จะบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีฤทธิ์เดชบันดาลให้ความคุ้มครองดูแลปกป้องรักษาให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ไม่มีสิ่งชั่วร้ายมารบกวนให้เกิดภัยอันตราย ให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์มีอายุยืนรวมทั้งให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ (สมพร เกษมสุขจรัสแสง, 2526 : 47) ความสำคัญของพิธีกรรมคือ การบูชาแบบอย่างหรือแบบแผนต่างๆ พิธีตามประเพณีทางศาสนาหรือในโอกาสสำคัญ พิธีกรรมจะก่ออำนาจพิเศษขึ้นมาเป็นการเพิ่มพลังและสืบอำนาจให้แก่การดำเนินชีวิต เป็นรูปแบบของพฤติกรรมหรือการทำพิธี (Denny Sergeant, Global Ritualism, 2542 : 29-35)เมื่อวิเคราะห์ ความหมายด้านพิธีกรรม คือพฤติกรรมที่กระทำขึ้นเพื่อสนองโลกียวิสัย เพื่อความสูงส่ง

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). A Study of the Teachings in the

Mamuat Ritual of the Thai-Khmer Group in Surin Province that Relate to the Principles of Buddhism.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

ทางจิตวิญญาณซึ่งมีความศักดิ์สิทธิ์โดยถูกต้องตามกฎหมาย ประเพณี การสั่งสมของวัฒนธรรมและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปจะต้องเป็นการกระทำที่ปลูกเร้าหรือเรียกร้องให้เกิดปฏิกิริยา และด้านอารมณ์ของมนุษย์ได้ สรุปพิธีกรรมมะมั่วตของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร เป็นการบูชาโดยผ่านพิธีกรรม การประกอบพิธีกรรมบูชาเพื่อสื่อถึงอำนาจภายนอกและอำนาจเหนือธรรมชาติที่เรียกว่า วิญญาณ ที่อาจเป็นวิญญาณบรรพบุรุษ เทวดา เทพเจ้า อำนาจเหนือธรรมชาติอย่างใดอย่างหนึ่ง มีการบูชาแบบอย่างเฉพาะแบบแผนที่เป็นระเบียบพิธีกรรมที่ได้รับการสืบทอดกันมา พิธีกรรมที่จัดขึ้นนั้นเพื่อการบูชา ไหว้เคารพต่ออำนาจที่ตนเชื่อ โดยระเบียบของพิธีกรรมของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร พิธีมีการผสมผสานด้วยขั้นตอนการไหว้ครู การบูชาดวงวิญญาณบรรพบุรุษ การรำถวาย การขอขมา และการรักษาโดยผ่านพิธีกรรม การทำนายทายทักโดยอาศัยพิธีกรรมเป็นตัวผ่านเพื่อการสื่อสารถึงสิ่งที่ตนเคารพนับถือ สถิตในกายตนให้รับอำนาจการบูชาแล้วแสดงตนโดยผ่านดนตรี เครื่องหอม เพลง ดนตรี การขับกล่อม และบทสวด เป็นต้น

พิธีกรรมมะมั่วตกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร

ความเชื่อในพิธีกรรมมะมั่วตของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร เป็นประเพณีตามรูปแบบวัฒนธรรมทางความเชื่อที่กลุ่มชาติพันธุ์ได้ให้ความเชื่อและนับถือมาเป็นเวลานาน และได้รับการสืบทอดจากตระกูล ตามเชื้อสายของตระกูล ตามสายเลือดด้วย กลุ่มชนจะถือว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์และเมื่อจัดประกอบพิธีจะให้ความสำคัญเพราะมีความเชื่อถือว่าศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นดวงวิญญาณที่เชื่อว่าจะรักษาตนเองและประจำตระกูลของตนเองครอบครัวของตนเอง จะได้อยู่เย็นเป็นสุขได้นั้นในส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับ การเลี้ยงดูและเช่นไหว้ครูมะมั่วตและวิญญาณบรรพบุรุษให้ดีจึงจะนำมาซึ่ง ความร่มเย็นเป็นสุขด้วย ความเชื่อในวัฒนธรรมเขมรนั้นพิธีกรรมมะมั่วตนี้เป็นพิธีกรรมที่เป็นการสื่อสารถึงวิญญาณ สิ่งเหนือธรรมชาติ อาจเป็นเทพ เทวดาก็ได้ ในการเข้าทรงในพิธีกรรมนี้จะมีการประกอบที่ต้องใช้ในการเข้าประกอบพิธีกรรมด้วย และในการประกอบพิธีกรรมก็ต้องประกอบด้วย ครู ผู้เข้าร่วม ผู้ป่วย ญาติผู้ป่วย ซึ่งในการประกอบพิธีกรรมนี้ อาจมีการทำนายทายทัก รักษาและการขอขมาแก่ผู้ที่ตายไปแล้วเพื่อให้รับรู้การมาของตนเอง และลูกหลานจะได้อยู่เย็นเป็นสุขด้วย (สมพร เกษมสุขจรัสแสง (2526) เป็นต้น

พิธีกรรมมะมั่วต แบบดั้งเดิมนั้นเราจะเห็นได้ในแถบชนบทที่ยังมีการจัดการประกอบพิธีกรรมตามวิถีชนบท ถ้ามีทุนการจัดพิธีกรรมจะค่อนข้างจะใหญ่โต และเครื่องในการจัดการ

Citation : ยโสธรา ศิริภาประภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกริกวุฒิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทน์นวล. (2568). การศึกษาคำสอนใน

พิธีกรรมมะมั่วตกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

พิธีกรรมจะมากมาย การประโคมดนตรีก็จะมีแบบประยุกต์ มีการร้องบรรเลงดนตรีที่มีการผสมผสานสมัยใหม่ โดยส่วนมากจะคงไว้แบบดั้งเดิม และเครื่องบูชามีการประดิษฐ์ที่งดงามขึ้น เช่น บายศรีต้น บายศรีปากชาม บายศรีถาด และจามกรู อาจสวยงามขึ้นมากเพราะสมัยปัจจุบัน มีขายตามร้านที่จัดทำเครื่องสักการะตามร้านสังฆทานทั่วไป เพราะมีความง่ายและสวยงามด้วย พิธีกรรมและความเชื่อในเรื่องมะม่วงนี้ยังมีความเชื่อถืออยู่มาก และยังให้ความสำคัญอยู่ โดยจะเห็นการจัดพิธีกรรมมะม่วงต่ออยู่ที่จะเห็นได้ ในระหว่างเดือน 3 เป็นเดือนแห่งการบูชา เช่น ไหว้ครู² ประจำปี และการประกอบพิธีเดือน 6 เป็นพิธีกรรมไหว้ครูด้วยเช่นกัน และอีกนัยยะหนึ่งถือว่าการขอฝนด้วยเพื่อให้ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล ข้าวน้ำอุดมสมบูรณ์ และบูชาของรักษาถ้าคนมีครูไม่ได้จัดไหว้ในเดือน 3 เป็นต้น แต่ในระยะอื่นนั้นเป็นการจัดพิธีกรรมมะม่วงโดยการเพื่อการเสี่ยงทาย หาสมมติฐานการป่วย การรักษาโรค (Denny Sergeant, *Global Ritualism*, 2542 : 29-35-36)

สรุปความได้ว่า ความเชื่อในพิธีกรรม มะม่วง กลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมรเป็นการอัญเชิญดวงวิญญาณภายนอกมาเข้าทรงผู้เป็นร่างทรง เช่น ดวงวิญญาณบรรพบุรุษ เจ้าเมืองโบราณ เจ้าหญิงโบราณ ดวงวิญญาณประจำศาลหลักเมืองประจำหมู่บ้าน ดวงวิญญาณประจำปราสาทโบราณ เทวดาประจำต้นไม้ใหญ่ เจ้าพ่อ เจ้าแม่ ดวงวิญญาณที่สถิตอยู่ในศาลประจำอาจเป็นขวัญวิญญาณประจำช่าง ที่ชาวสุรินทร์มีความเชื่อว่าเป็นลูกหลานพอบดาสุรินทร์และเป็นลูกหลานช่างสุรินทร์ ที่จะต้องบูชาสิ่งเหล่านี้ ผู้มีความสำคัญที่รักษาตัวเมืองสุรินทร์ เหตุในการเข้าทรงมะม่วงเพื่อการหาสาเหตุ การถามปัญหาที่เกิดขึ้นการบูชาเพื่อให้เกิดความผาสุกแก่ครอบครัวชีวิต ความเป็นอยู่ ความเชื่อและพิธีกรรมนี้จึงเป็นพิธีที่จัดขึ้นในกรณีที่ผู้เจ็บป่วยหมดทางเยียวยา เพื่อหาทางออกโดยการอาศัยอำนาจเหนือธรรมชาติ หรือ ดวงวิญญาณ ให้เข้ามาโดยผ่านร่างทรงเพื่อการทำนายและการหาสาเหตุ เชิญมาไว้รับเครื่องเช่น ไหว้ของผู้ที่จัดบูชา เพื่อความสุขความเจริญ และเพื่อความอุดมสมบูรณ์ด้วย เป็นต้น

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สัมพันธ์กับพิธีกรรมมะม่วงของชาวไทยเชื้อสายเขมร

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับพิธีมะม่วงของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมรมีความสัมพันธ์กันในภาวะแบบความเชื่อถือศรัทธาและน้อมรับเข้ามาและปรับใช้ให้เข้ากับการดำรงชีวิตของตนเอง

²กรู เป็นภาษาเขมร แปลว่า ครู หมอมะม่วง

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). A Study of the Teachings in the

Mamuat Ritual of the Thai-Khmer Group in Surin Province that Relate to the Principles of Buddhism.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

และสภาพแวดล้อมพิธีกรรมสื่อสารดวงวิญญาณ สัมพันธ์ระหว่างพิธีกรรมโดยผ่านระบบความเชื่อ เป็นประวัติศาสตร์ทางสังคมมาในระยะเวลาแต่ละยุคสมัยที่แตกต่างกัน จวบจนแสดงปรากฏการณ์ ทางความเชื่อของพิธีกรรมต่างๆออกมาให้ปรากฏจากการวิเคราะห์ที่ได้นั้นเราจะมองเห็นถึงโครงสร้าง ทางพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนากับความสัมพันธ์ในพิธีกรรมมะมัวต³ มองได้ใน 2 ลักษณะ คือ (1) การมีความสัมพันธ์ในด้านความเชื่อและปรากฏการณ์ของการเกิดขึ้นร่วมกันระหว่างพิธีกรรม พุทธและพิธีกรรมการเข้าทรงในสังคม (2) ความสัมพันธ์ระหว่างพิธีกรรมทางพุทธ กับพิธีมะมัวต เป็นความสัมพันธ์แบบเดียวกัน คือ ในพิธีกรรมการเข้าทรงในขณะการประกอบพิธีกรรมบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้กล่าวถึงพระรัตนตรัยเป็นอันดับต้นๆ แม้ก่อนการเริ่มพิธีการต่างๆ ก่อนทำพิธีมีการไหว้ รำลึกครูบาอาจารย์ก็จะกล่าวถึงพระรัตนตรัย โดยขึ้นต้นว่า “นะโม ตัสสะ” ก่อนเสมอทั้งนี้คือการ ประกอบพิธีกรรมได้ยอมรับนับถือ พระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ในสถานะของ สิ่งเคารพสูงสุดและสิ่งนำมาแสดงให้คนอื่นเคารพ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือความศักดิ์สิทธิ์ แก่อัตลักษณ์และพิธีในอีกแง่หนึ่งในพิธีกรรมนี้ ร่างทรงเป็นผู้ทำหน้าที่เผยแพร่พระรัตนตรัยแก่บรรดา ศาสนิกชนและผู้ร่วมพิธีกรรมอีกทางหนึ่งด้วยเรียกอีกอย่างหนึ่งคือ เป็นตัวกลางเพื่อการเข้าถึง “การ ปรับหรือประยุกต์ใช้หลักธรรม และรูปแบบการเข้าถึง” ทำความเข้าใจ ความเชื่อถือ ในพระ รัตนตรัย ก็ได้ปรับให้มีความเป็นไปได้ในส่วนของพิธีกรรม เช่น บทสวดโองการ บทบูชา และสวด แสรงบทสวดมนต์อื่นๆ ที่สามารถให้ความเป็นมงคลแก่ชีวิตและครอบครัวก็จะนำมาใช้ในพิธีกรรม ด้วย เป็นต้น ภาวะหนึ่งของพิธีกรรมที่ร่างทรงจัดขึ้น มีความสัมพันธ์กับพระรัตนตรัยและพิธีกรรม ทางพุทธศาสนา ผู้ที่ศรัทธา ได้รับประสบการณ์โดยตรง เช่น การหายจากความเจ็บป่วย ปลอดภัย จากอุบัติเหตุ ได้รับโชคลาภ เพราะได้เข้าร่วมพิธีกรรมได้สำเร็จตามที่ตนปรารถนาเกิดเป็นความ เชื่อมั่นรู้สึกได้รับพลังพิเศษ จึงตระหนักได้ถึงภารกิจที่ตนจะต้องประกอบคุณงามความดีสร้างบุญ บารมีถือศีลบำเพ็ญธรรมต่างๆ เป็นคุณความดีเพราะเกิดศรัทธาเชื่อมั่นในพิธีกรรมและการประกอบ ความดีในขณะเข้าร่วมพิธีกรรม

1. สัมพันธ์ทางคำสอนหลักการของบุญกิริยา สามารถอธิบายได้ดังนี้ บุญกิริยาวัตถุ พระพุทธศาสนาได้แสดงหลักธรรมที่เป็นข้อปฏิบัติให้เกิดความผาสุกและเป็นข้อปฏิบัติมีความสำคัญ เพียงพร้อมด้วยการฝึกทางกาย ทางวาจา และทางใจ เพื่อให้ถึงซึ่งความเป็นเทวดาหลักธรรมนี้

³ มะมัวต ภาษาคนแคระ แปลว่า แม่มด ใช้ในที่นี้หมายถึงผู้เป็นร่างทรง หรือมีความพิเศษกว่าคนธรรมดา.

Citation : ยโสธรา ศิริภาพระภากร, สุรียา คลังฤทธิ์, เกริกฤดี กันเที่ยง และน้ำฝน จันทน์นวล. (2568). การศึกษาคำสอนใน

พิธีกรรมมะมัวตกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา. วารสารราชภัฏ สุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

เรียกว่า บุญกิริยาวัตฤ ในบุญกิริยาวัตฤ เป็นที่ตั้งแห่งบุญ การกระทำที่เกิดเป็นบุญเป็นกุศล แก่ผู้กระทำบุญที่เรียกว่า บุญกิริยาวัตฤ 3 ประการ คือ (1) ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการให้ทาน (2) สีลมัยบุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล หรือประพฤติดีมีระเบียบวินัย (3) ภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการการเจริญภาวนา ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา คือ ผีอกบรมจิตใจ (อง.อภ.ฐก.(ไทย),23 /36/284) บุญกิริยาวัตฤเป็นหลักปฏิบัติที่มีความสัมพันธ์กับเวทดาเพราะเป็นเหตุที่ทำให้มนุษย์เป็นเวทดาได้ตามหลักของการพัฒนา ทางกาย ทางวาจา ทางใจ บุญที่อำนวยผลให้ผู้กระทำไปเกิดเป็นเวทดาได้ทั้งการทำบุญในทางพระพุทธศาสนาและนอกพระพุทธศาสนา แต่สมบัติพิเศษที่จะได้รับมีไม่มากเท่าผู้ที่ทำบุญในพระพุทธศาสนา (พระมหาสมจินต์ สมปณฺโญ (วันจันทร์),2551:32) ดังนั้นส่วนใหญ่ชาวพุทธจึงมีศรัทธามั่นคงในพระรัตนตรัย

1.1 สัมพันธ์ทางคำสอนหลักการของทาน สามารถอธิบายได้ดังนี้ “ทาน” การจัดพิธีกรรมขึ้นผู้ที่มาร่วมพิธีกรรม มีญาติผู้ใหญ่ คนทั่วไปที่มีความคุ้นเคย และคบหาสมาคมมีการช่วยกันแบ่งปันช่วยเหลือกันทั้งเงินทอง สิ่งของ เครื่องใช้ ที่ต้องใช้ในการประกอบพิธีกรรมบางมีสิ่งขาดเหลืออะไรจะมีความช่วยเหลือเกื้อกูลกันบางที่ที่มีการประกอบพิธีกรรมใหญ่โต เช่น เรียกว่าครูโหมจะมีลูกศิษย์ลูกหามากมาย เมื่อจะจัดพิธีกรรมไหว้ครูจะนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์เพื่อความ เป็นมงคลแก่ครูบาอาจารย์แก่ศิษย์ แก่ของรักษาเชื่อกันว่าการทำอย่างนี้จะอำนวยผลให้ได้รับความสงบสุข มีโชค มีชัย และความเจริญแก่ตนเองและครอบครัว

1.2 สัมพันธ์ทางคำสอนหลักการของศีล สามารถอธิบายได้ดังนี้ “ศีล” การจัดพิธีกรรมขึ้นผู้ร่วมพิธีกรรมจะมีการรักษาศีล 5 กล่าวสมทาน โดยเฉพาะผู้เป็นอาจารย์ใหญ่ จะมีความเคร่งครัดมากในเรื่องนี้ เพราะการที่จะเป็นผู้นำและการเยี่ยวยาผู้มาขอรับบริการตนเองต้องมีศีล มีการสำรวมระวังในคำพูดมากเป็นพิเศษ และต้องรักษาศีล ต้องมีการสวดมนต์ นั่งสมาธิ การสวดมนต์นี้ไม่ขาดเลยเพราะจะทำให้ตัวเรามีพลัง เมื่อจะทำพิธีกรรมใดๆ จะได้ผลมากและศักดิ์สิทธิ์ด้วย ศีลที่ปรากฏในความเชื่อพิธีกรรมนี้ ทุกคนต้องระวังคำพูดต้องพูดตรงไปตรงมา รักษาคำพูด ไม่พูดจาด้วยถ้อยคำที่รุนแรงและลามกการวางตนจะต้องรักษาเรื่องการผิดลูกผิดเมียคนอื่น และการฆ่าสัตว์ใหญ่ ไม่บริโภคสัตว์ใหญ่ส่วนใจ ห้ามล่วงละเมิดครูบาอาจารย์ คิดคดทรยศ ไม่ตีตนเสมออาจารย์เพราะสิ่งเหล่านี้มีความเชื่อว่าจะไม่เจริญ ต้องรักษาไว้และผู้ปฏิบัติตามจะมีความเจริญมากในชีวิตของตนเอง ศีลจึงมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์ในความเชื่อและพิธีกรรมนี้

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). A Study of the Teachings in the

Mamuat Ritual of the Thai-Khmer Group in Surin Province that Relate to the Principles of Buddhism.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

1.3 สัมพันธ์ทางคำสอนหลักการของภาวนา สามารถอธิบายได้ดังนี้ “ภาวนา” ในที่นี้ที่สัมพันธ์กับพิธีกรรมมะฆัต ตามรูปศัพท์ของคำว่า ทำให้มากขึ้นทำให้เจริญขึ้น พิธีกรรมสิ่งที่ปรากฏในพิธีคือ มีการขอขมาพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย พี่น้อง โดยการนำผ้าขาว ดอกไม้ ธูปเทียน เงิน 24 บาท เข้ากราบบุพการีตนเอง เพื่อขอโหสิกรรมสิ่งเหล่านี้เป็นการลดมานะทิฐิของเราเอง ตลอดทั้งปีอาจมีการล่วงเกินในพิธีกรรมนี้จะมีพิธีนี้สวดแทรกอยู่ก่อนการเริ่มพิธีกรรม เพราะมีความเชื่อว่าผู้กระทำเช่นนี้ จะได้รับการโหสิกรรมหมดบาปได้รับการอภัย ไม่มีโทษ เพราะโทษเหล่านั้นจะนำมาซึ่งความมีภัย ความไม่ดีในชีวิตและทรัพย์สินของตนเองด้วย การทำให้มาก การทำให้ได้ในสิ่งเหล่านี้จัดได้ว่าทำแล้วเจริญแก่ผู้กระทำแม้การภาวนาในรูปของการนั่งสมาธิภาวนาตามหลักทางพระพุทธศาสนานั้นเป็นรูปมิตินึง แต่โดยความหมายก็คือทำแล้วเจริญทำให้มากแล้วเจริญก็เป็นผลพลอยได้ในรูปศัพท์นี้เช่นเดียวกัน

2. สัมพันธ์ทางคำสอนหลักการของกตัญญู กตเวทิตี สามารถอธิบายได้ดังนี้ กตัญญูกตเวทิต่อบุคคล อุปการะต่อตนเป็นส่วนตัวอย่างหนึ่ง ความกตัญญูกตเวทิต่อบุคคลผู้ได้บำเพ็ญคุณประโยชน์ มีความดีเกื้อกูลแก่ส่วนร่วมเช่นพระเจ้าปเสนทิโกศล ทรงแสดงความกตัญญูต่อพระพุทธเจ้าโดยฐานะที่ทรงประกาศธรรมยังหมุ่นให้ตั้งอยู่ในกุศลกัลยาณธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2551 : 2) สรุปเป็นประเด็นหลักๆ จะเห็นได้ว่าการทำพิธีมีสาระสำคัญที่เป็นคติทางพระพุทธศาสนาที่มีคุณธรรมที่ปรากฏอยู่ในพิธีมะฆัต มีสาระสำคัญ 2 อย่างคือ (1) การอุทิศส่วนบุญให้แก่ผู้ตายมุ่งประโยชน์ให้ผู้ล่วงลับไปแล้วให้ได้รับส่วนบุญ เพื่อที่บรรพบุรุษเหล่านั้นจะได้หลุดพ้นจากความทุกข์ (2) เป็นการแสดงความเคารพต่อดวงวิญญาณบรรพบุรุษ ปู่ย่า ตายายและญาติผู้ใหญ่ที่ยังมีชีวิตผู้ล่วงลับไปแล้วจะทำพิธีเช่นไหว้ บูชาบวงสรวงแล้วทำบุญอุทิศไปให้และผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นก็บูชาด้วยเสื้อผ้าของมีค่าและของฝากเพื่อตอบแทนคุณในประเพณีนี้ด้วย คติความเชื่อทางพระพุทธศาสนาดังกล่าวนี้สอดคล้องกับคติความเชื่อเรื่องความกตัญญูกตเวทิตีในพิธีของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร (1) ความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษมีอำนาจให้คุณให้โทษแก่ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่หากใครไม่ปฏิบัติตามความเชื่อนี้ก็จะถูกส่งคมลงโทษกล่าวหาว่าเป็นคนนอกตัญญูและเชื่อว่าคนที่อกตัญญูทำมาหากินจะไม่เจริญมีความล้มเหลวในชีวิตหาความสุขไม่ได้ (2) พิธีเช่นไหว้ผีบรรพบุรุษในการประกอบพิธีกรรมระดับชุมชนต้องไปจัดพิธีเพื่อที่จะบอกกล่าวดวงวิญญาณบรรพบุรุษของตนให้มารับรู้ (3) การปลุกฝังความกตัญญูด้วยการทำบุญอุทิศส่วนบุญให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้วเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ปุพพะเปตพลีและญาติพลีเป็นหน้าที่ของลูกหลานโดยตรงที่จะต้องปฏิบัติโดยไม่รอให้มารดาบิดา

Citation : ยโสธารา ศิริภาประภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกริฐภูมิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทร์นวล. (2568). การศึกษาคำสอนใน

พิธีกรรมมะฆัตกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

จากโลกนี้ไปอนึ่ง การแสดงออกถึงความกตัญญูกตเวทีที่มีอยู่ในสังคมของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมรสุรินทร์ เป็นการปลูกฝังค่านิยมปลูกฝังให้เยาวชนและประชาชนเป็นคนมีจิตสำนึกรับผิดชอบชั่วดี ย่อมเป็นผลดีต่อตนเองและสังคม

3.สัมพันธทางคำสอนหลักการบูชา สามารถอธิบายได้ดังนี้บูชา ในคัมภีร์มังคลัตถปิณี พระสิริมังคลาจารย์ได้ให้คำอธิบายของคำว่า “คารวะหรือเคารพ” ไว้ว่า “ภาวะแห่งบุคคลผู้หนักชื่อว่า คารวะ ได้แก่การทำให้หนักในคารวะบุคคลมีมารดาและบิดา (มหามงฺกุรราชวิทยาลัย, มังคลที่ปณี, 2518:2) ในคัมภีร์อรรถกถาขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ พระอรรถกถาจารย์ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความเป็นผู้มีความเคารพตามสมควรในบุคคลเป็นต้นว่าพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้าพระสาวกของพระตถาคต อาจารย์ อุปัชฌาย์ มารดาบิดา พี่ชาย พี่หญิง ผู้ควรแก่การประกอบความให้หนัก ชื่อว่า “คารวะ” (มหามงฺกุรราชวิทยาลัย, พระสูตรและอรรถกถา, 2536:198) วิเคราะห์ตามนัยยะแห่งอรรถกถาทั้ง 2 แบบ ความเคารพ คือการแสดงถึงความนบถน้อม เช่น กราบไหว้ นับถือสักการะ แก่บุคคลผู้ควรทำความเคารพ เพราะท่านเหล่านั้นมีคุณธรรมและจริยธรรมที่ยิ่งใหญ่จึงสมควรที่จะตอบแทนคุณให้มาก คำว่า “บูชา” แปลความว่า “แสดงความเคารพบุคคลสิ่งที่มีนับถือด้วยเครื่องสักการะ มีธูปเทียน ดอกไม้ เครื่องหอม มาลา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ใช้บูชา เช่น บูชาพระบูชาเทพ เทวดา บูชาสิ่งที่ตนเองนับถือ บูชาไฟ เพื่อยกย่องเทิดทูนด้วยความนับถือ หรือเลื่อมใสในความรู้อัจฉริยะ ความรู้ ความสามารถ เช่น บูชาวีรบุรุษ บูชาความรู้ บูชาฝีมือ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539 : 484) และพระวิสุทธิบัณฑิต (วีระ ภาททจารี) ให้ความหมายไว้ว่า “คำว่าบูชาแปลว่า เชิดชู ยกย่อง สดุดี เรียกว่า การบูชา”

4. สัมพันธทางคำสอนหลักไตรลักษณ์ สามารถอธิบายได้ดังนี้ ไตรลักษณ์ เป็นธรรมะที่ทำให้เป็นพระอรหิยะ (อริยกรธรรม) แปลว่า ลักษณะ 3 ประการ หมายถึงสามัญญลักษณะ คือ กฎธรรมดาของสรรพสิ่งทั้งปวง อันได้แก่ อนิจจังลักษณะ ลักษณะไม่เที่ยง มีการแปรเปลี่ยนไปเป็นธรรมดา ทุกขลักษณะ ลักษณะทนอยู่ตลอดไปไม่ได้ ถูกบีบคั้นด้วยอำนาจของธรรมชาติทำให้ทุกสิ่งไม่สามารถทนอยู่ในสภาพเดิมได้ตลอดไป และอนัตตลักษณะลักษณะไม่สามารถบังคับบัญชาให้เป็นไปตามต้องการได้ เช่น ไม่สามารถบังคับให้ชีวิตยั่งยืนอยู่ได้ตลอดไป ไม่สามารถบังคับจิตใจให้เป็นไปตามปรารถนา (ขุ.ชา.อฎ. (ไทย)5/136/ 28 -5) สรุปลักษณะเชื่อและพิธีมะฆวัต เป็นความเชื่อในเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติโดยผ่านการเข้าทรง เพื่อการหาสาเหตุ ความเจ็บป่วย เพื่อการรักษา เป็นปรากฏการณ์ของความไม่แน่นอนของชีวิต และการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ไม่มีสิ่งใดคงทนถาวร เป็นต้น

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). A Study of the Teachings in the

Mamuat Ritual of the Thai-Khmer Group in Surin Province that Relate to the Principles of Buddhism.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

บทสรุป (Conclusion)

เรื่อง การศึกษาคำสอนในพิธีกรรมมะฆัด กลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้ คือ (1) เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมมะฆัด กลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ (2) เพื่อศึกษาคำสอนในพิธีกรรมมะฆัดที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พื้นที่ในการวิจัย คือ ชุมชนบ้านศาลาสამัคคีทั้งหมู่ 3 และหมู่ 8 ตำบลบ้านขบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยลงศึกษาภาคสนามมีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เจาะลึก การเข้าร่วมสังเกตการณ์ และการสนทนากลุ่ม ได้สอบถามและสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้นำในการประกอบพิธีกรรม ผู้เข้าร่วมในพิธีกรรม ผู้อาวุโส พระสงฆ์ ครูและประชาชนทั่วไปจากนั้นได้นำข้อมูลมาจัดระเบียบ และวิเคราะห์ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ความเชื่อและพิธีกรรมมะฆัด พบว่าความเชื่อในพิธีกรรมมะฆัดของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร เป็นความเชื่อต่อดวงวิญญาณและอำนาจการให้คุณและโทษ พิธีกรรมมีรูปแบบ ขั้นตอน ความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ มีการนับถือมาแต่โบราณ พิธีกรรมมะฆัด มีบทบาทในการรักษา การเจ็บป่วยโดยไม่รู้สาเหตุที่เกิดโดยวิธีการรักษาทุกแขนงแล้วแต่ไม่หาย จึงมีการจัดพิธีกรรมมะฆัดเพื่อการหาสาเหตุ และยังเป็นการรักษา และการทำนาย พยากรณ์ด้วย คำสอนจากพิธีกรรมมะฆัดที่สัมพันธ์กับหลักธรรมในพระพุทธศาสนาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมร ในจังหวัดสุรินทร์ จากการวิเคราะห์คำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพิธีกรรมมะฆัด ทำให้พบประเด็น ดังนี้ คือ (1) บุญกิริยาวัตถุประกอบด้วย ทาน ศีล ภาวนา เป็นหลักธรรมที่ปรากฏในความเชื่อในพิธีกรรมการทรงของชาวไทยเชื้อสายเขมร (2) กตัญญูกตเวที การจัดพิธีไหว้ครูประจำปีและทำพิธีไหว้ต่อวิญญาณบรรพบุรุษ เพื่อแสดงความกตัญญูกตเวที สิ่งเหล่านี้เป็นความดีงามที่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น (3) การบูชา จากการวิเคราะห์ถึง คติความเชื่อการบูชา พบว่าการประกอบพิธีกรรมมีการบูชาบุคคล 2 ลักษณะ เพื่อให้ผู้ที่เข้าพิธีกรรมเกิดความสำนึกในคุณงามความดี และจะได้ยำเกรงต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ในพิธีกรรมนี้ผู้เป็นอาจารย์ (ผู้นำ) จะได้สั่งสอนลูกศิษย์ ให้ตั้งอยู่ในคุณงามความดี อยู่ในศีลธรรม และพยายามปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด จึงจะประสบแต่สิ่งที่ดีงามต่อไป เป็นต้น (4) ไตรลักษณ์ แปลว่า "ลักษณะ 3 อย่าง" หมายถึงสามัญลักษณ์ หรือลักษณะที่เสมอกัน หรือข้อกำหนด หรือสิ่งที่มีประจำอยู่ในตัว

Citation : โยโสธรา ศิริภาพระภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกริกวุฒิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทร์นวล. (2568). การศึกษาคำสอนใน

พิธีกรรมมะฆัดกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

ของสังขารทั้งปวงเป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ กล่าวถึงความไม่คงอยู่ ไม่ถาวร ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปกาลเวลา ไม่ว่าจะเป็น ร่างกาย สังขาร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ช.ชา.อภ. (ไทย) 5/136/ 28-5.
- ประทีป แซรัมย์. (2535). พิธีกรรมมั่วตของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเขมร : ศึกษากรณีบ้านตะโกราย ตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระมหาวิระ สุขแสวง. (2550). มะมั่วต พิธีกรรมและความเชื่อของกลุ่มคนพูดภาษาเขมรถิ่นอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์. ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คณะกรรมการกองตำรา มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2527). ผู้แปล. พระธัมมปทัฏฐกถาแปลภาค 6. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมหาวิศักดิ์ ไกรบุตร. (2544). ดิรัจฉานวิชา : ศึกษาเชิงวิเคราะห์ทรรศนะและแนวปฏิบัติในสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระเชียรวิทย์ อดตสนโต (โอชาวัฒน์). (2548). การศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาของร่างทรง : กรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาพุทธศาสนา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ทวีวัฒน์ ปุณฺธิกรวัฒน์. (2553). โสยศาสตร์ : ปรากฏการณ์ของสังคมไทยในโสยศาสตร์ครองเมือง. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์ พรินต์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด.
- พระครูปฐมสังฆการ (สุพรรณ ฐิตปถโณ). (2554). ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องการต่ออายุในทางพระพุทธศาสนาที่มีอิทธิพลต่อพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุในจังหวัดสุรินทร์,

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). A Study of the Teachings in the

Mamuat Ritual of the Thai-Khmer Group in Surin Province that Relate to the Principles of Buddhism.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ศิริพร สุเมธรัตน์. (2535). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองสุรินทร์. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

สมพร เกษมสุขจรัสแสง. (2526). การผสมทางวัฒนธรรมของลาวโซ่งหรือ ไทยโซ่ง. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Denny Sergeant, Global Ritualism. (2542). พิธีกรรมของโลก, แปลโดย ทิพยอาภา (นามแฝง) . กรุงเทพฯ : บริษัท จูนพับลิชชิงจำกัด.

พระมหาสมจินต์ สมปญโญ (วันจันทร์). (2551). นรกและสวรรค์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2518). มังคลที่ปณี แปล เล่ม 4 พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2536). พระสูตรและอรรถกถา แปล ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ เล่ม 1 ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.

พระมหาเกรียงไกร แก้วไชยะ. (2546). การศึกษาวิเคราะห์เรื่องสรวงในพระพุทธศาสนา. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อง.ปญจก. (ไทย) 22/58/ 105-107.

อง.อฎ.ฐก. (ไทย) 23 / 36 / 284.

Citation : โยโสธรา ศิริภาประกาศกร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกริกวุฒิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทร์นวล. (2568). การศึกษาคำสอนใน

พิธีกรรมมะมั่วตกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>